

עדות כוזבת בהליכים פליליים

מסירת עדויות כוזבת בבית המשפט, וכן אמירות שקריות וסותרות לאורך ההליך הפלילי, מהוות עבירה הכרוכה בענישה חמורה. על כן, במקרים אלו אמורה להיפתח חקירה משטרתית והתביעה תחתור להעמיד את האדם לדין. יחד עם זאת, המציאות מורה כי מדובר בתחום מורכב שלעיתים אינו נאכף מספיק, או להיפך – נאכף גם במקרים שאינם מוצדקים לחלוטין. לכן יצא לאחרונה עדכון מטעם פרקליט המדינה, שי ניצן, בדבר פתיחה בחקירות במקרים אלו. עו"ד אסף דוק מסביר על עבירת עדות כוזבת ועל ההנחיות החדשות של פרקליטות המדינה בנושא.

יסודות עבירת עדות כוזבת

סעיפים 236 ו-237 לחוק העונשין הם העיקריים שעוסקים במתן עדות כוזבת, או [עדות שקר](#). הראשון עוסק בעצם הגדרתה של עדות, וקובע כי מדובר בכל אמירה בכתב או בעל פה לצורך ראיות במסגרת הליכים פליליים, מלבד אמירות שלא בשבועה מטעמים של נאשמים. כלומר, כמעט בכל המקרים הכוונה היא לעדויות שניתנות בפני בית המשפט במסגרת דיוניו, בין אם מדובר בעדות הנמסרת על הדוכן, ובין אם בתצהירים מסוגים שונים. אם ניקח לדוגמה חשוד הטוען בחקירתו כי הוא חף מפשע, ולאחר מכן בית המשפט מרשיעו, לא מדובר במתן עדות כוזבת והוא לא יואשם גם בעבירה זו. יחד עם זאת, כפי שנראה להלן, ההנחיות החדשות מטעם פרקליט המדינה תופסות גם לגבי עדויות כוזבות וסותרות שניתנו במהלך תלונות למשטרה, חקירות ומסירת תצהירים לרשויות התביעה.

הבעייתיות שבעדות כוזבת

כידוע, לצורך הכרעת הדין בוחן בית המשפט את מכלול העדויות והראיות שהובאו בפניו, בין אם ניתנו באולם עצמו, הוגשו בתצהירים, או מהוות חלק מן החומרים שהושגו בחקירות המשטרה. מטרתו של הדיון היא להגיע אל האמת והצדק, ולספק לנאשמים ולנפגעי עבירות משפט והליכים הוגנים. כאשר אדם מסוים מעיד עדות שקר הוא פוגע בצורה חמורה במטרות חשובות אלו, וכתוצאה מכך עלול למשל השופט לזכות אדם שאכן ביצע עבירה, או להיפך – להרשיע חפים מפשע. יתר על כן, גם לתלונות ועדויות שניתנות במשטרה יש השפעה מכרעת על חשודים ונאשמים. אמנם לא מדובר בעדות כוזבת על פי חוק, אך גם [תלונת שווא](#) ועדויות סותרות בהחלט מהוות עבירה, כפי שנראה בהמשך. למרבה הצער לא חסרות דוגמאות לכך, ואנשים רבים כבר מצאו את עצמם עומדים בפני הליכים פליליים ואפילו ענישה ללא עוול בכפם, וחייהם נפגעו באורח קשה מאוד. זוהי בדיוק הסיבה שבגללה עדויות כוזבות נחשבות לעבירה בחוק, ומערכות האכיפה והתביעה פועלות להביא את העבריינים לדין.

ענישה בגין עדויות כוזבות

ישנן מספר עבירות פליליות הקשורות במתן עדות כוזבת, ובהן שתיים מרכזיות. הראשונה היא מסירת עדות שקר המטופלת בסעיף 237 א' לחוק העונשין, אשר קובע ענישה מרבית של 7 שנות מאסר על מי שמעיד ביוזעין בהליך שיפוטי עדות כוזבת, וזאת בעניין מהותי ובשאלה הנוגעת לאותו הליך. השנייה היא מסירת עדות שקר בעבור טובת הנאה, ובמקרה זה עומדת הענישה המרבית על 9 שנות מאסר. ניתן לראות כי מדובר בעונשים חמורים ביותר, שבהחלט משקפים את חומרת הפגיעה שעדויות אלו עלולות לחולל לנאשמים ולנפגעי עבירות.

עבירות שמעבר להליך השיפוטי

כפי שראינו, עבירת עדות כוזבת מתייחסת להליך השיפוטי ולעדויות תחת שבועה, אך גם לאמירות בנסיבות אחרות עשויה להיות השפעה מכרעת וקשה. לכן, על מנת להבטיח ככל האפשר את תקינות והגינות ההליך הפלילי בכללותו, ישנן עוד מספר עבירות הקשורות בעניין. לדוגמה, עבירת שבועת שקר שעונשה המרבי עד 3 שנות מאסר מתייחסת לתצהירים שניתנים לגורמים שונים מלבד בית המשפט. דוגמה נוספת היא מסירה

ביודעין של ידיעות כוזבות למשטרה, שעונשה המרבי הוא 3 שנות מאסר, ואם הידיעות נוגעות לעבירות מסוג פשע עולה הענישה המרבית ל- 5 שנות מאסר. עוד עבירה הקשורה בנושא היא מתן עדויות סותרות בכל דרך שהיא לרשויות המעורבות, כך שהמידע שניתן בעניין עובדתי לרשות מסוימת עומד בסתירה למידע שניתן לנציגי רשות אחרת. העונש המרבי בגין עבירה זו עומד על 5 שנות מאסר.

הנחיות חדשות מטעם פרקליט המדינה

לאחרונה יצא [עדכון להנחיה מספר 2.5 מטעם פרקליט המדינה](#). העדכון נוגע למדיניות בפתיחת חקירות והעמדות לדין כאשר מתעוררים חשדות למסירה של עדויות או אמירות כוזבות, הן בפני בית המשפט והן בחקירה. מדובר בשורה ארוכה של הנחיות אשר מטרתן היא להגביר את האכיפה מחד, ומאידך למנוע חקירות פחות מוצדקות. יש להבין כי מדובר בנושא מורכב ורגיש בו הופיעו לא מעט בעיות ומכשולים לאורך השנים. לדוגמא, פעמים רבות לא פתחה המשטרה בחקירה לאחר הגשת תלונת שווא, ובמקרים אחרים נפתחו חקירות כנגד אנשים כשהנסיבות אינן מצדיקות זאת לחלוטין. על כן, מטרת העדכון היא לשנות את ההנחיות הקודמות ולחדדן, כך שאכן תפתח חקירה במקרים מוצדקים, ומאידך לא יינקטו הליכים פליליים כשאין אינטרס ציבורי המצדיק את העניין. על מנת לסבר את האוזן, נבחן להלן מספר נסיבות מרכזיות המטופלות בהנחיות החדשות.

אמירות סותרות וכוזבות

כפי שראינו, אמירות כוזבות או סותרות שנמסרות לכל אורך ההליך הפלילי נחשבות לעבירות הכרוכות בענישה חמורה. עד כה פעלה התביעה באופן נמרץ על מנת להביא את החשודים והנאשמים לדין. ואולם, ההנחיה החדשה קובעת כי אם מדובר בחשוד או נאשם שמסרו אמירה סותרת או כוזבת במהלך המשפט או במשטרה, על הפרקליטות להימנע מלפתוח כנגדם בחקירה. הוראה חדשה זו קשורה בזכותם של חשודים ונאשמים להגן על עצמם כפי יכולתם, ובמניעתה של הפללה עצמית. יחד עם זאת, חשוב להדגיש כי לא מדובר בהוראה גורפת, ושאלם מתקיימות נסיבות מיוחדות עדיין תיפתח חקירה גם במקרים אלו. מעבר לכך, ההנחיה נוגעת לחשודים ונאשמים בלבד, ולא לאנשים אחרים שמסרו אמירות סותרות בבית המשפט או במשטרה.

חזרה מעדות כוזבת

נושא נוסף בו עוסק העדכון הוא ביצוע הבחנה בין מסירה של עדויות שקריות או כוזבות, בנסיבות חמורות יותר או פחות. על פי ההנחיה, יש להפעיל מערכת שיקולים מורכבת במקרים אלה, הקובעת באם לפתוח כנגד אותו האדם בחקירה. לדוגמא, אם לאחר שמסר גרסה כוזבת חזר בו ותיקן את דבריו לאמת, יהיה בכך שיקול על מנת שלא לפתוח כנגדו בחקירה. שיקול נוסף הוא התוצאות של אמירותיו השקריות, שכלל שהן פחות חמורות כך יעמוד הדבר לטובתו מבחינת אי פתיחת חקירה. הרציונאל שעומד מאחורי הנחיה זו הוא שלעיתים עדים ונחקרים אכן מעוניינים לחזור בהם מגרסאות קודמות וכוזבות שנתנו, אך חוששים לעשות כן משום שתיפתח כנגדם חקירה. החשש מוביל בסופו של דבר לאי חזרה מהאמירה השקרית, מה שפוגע בהליך הוגן וצודק.

רקמת עלילות

לעומת ההקלות שבמקרים הקודמים מביאה ההנחיה החדשה דווקא להחמרה בפתיחת חקירה כנגד מעלילים. כלומר, מערכת השיקולים שעליה דיברנו לעיל תתייחס ביתר חומרה לעלילות, כגון תלונות שווא שמטרתן לפגוע בחפים מפשע. בעיקרון, ככל שאדם מסר אמירה שיש בה פוטנציאל לגרום נזקים חמורים לאינטרסים ציבוריים או לאנשים אחרים, ובוודאי אם גרמה לנזקים בפועל, הרי שתפעל הפרקליטות ביתר נחישות כדי להעמיד את המעליל לדין. באותו האופן תוחמר ההתייחסות לעובדי ציבור שמסרו את עדותם בחקירה מתוקף תפקידם, או כשמדובר בעד שתלונתו הראשונית עמדה בבסיסה של החקירה. על מנת לסבר את האוזן, אם אדם מעליל כנגד שכנו כי נקט נגדו באלימות, ולאחר מכן משנה את גרסתו, הרי שמקרה זה נחשב לעלילה וישנה סבירות גבוהה כי תיפתח כנגדו חקירה.

עבירות מין ואלימות

למרות האמור בפסקה הקודמת, אם מדובר בתלונות כוזבות הקשורות לעבירות אלימות ומין, ובפרט בתוך

10/12/2018
077-5006206
052-6885006

עדות כוזבת בהליכים פליליים - עורך דין פלילי אסף דוק

המשפחה, קובעת ההנחיה כי לא בכל המקרים יש לפתוח בחקירה. כלומר, יש בהחלט מקום לעשות זאת אך חשוב לבחון היטב את הנסיבות שהביאו לחזרה מהעדות שניתנה במשטרה. לדוגמא, קשרי תלות או רגש בין המתלונן לבין הנאשם או החשוד, לחצים שהופעלו, שאיפה להחזיר את שלום הבית וכדומה.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין עדות כוזבת?

במידה וזומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין מתן עדות כוזבת לגורמי התביעה או לבית המשפט, אתה זקוק לעורך דין מנוסה שייסע לך בניהול ההליך הפלילי נגדך, שכן המדובר בעבירה שתוצאתה יכולה להיות חמורה מאוד עבורך הכוללת כאפשרות סבירה לחלוטין גם שהייה מאחורי סורג ובריח. משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בעבירות אלה מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין מתן עדות כוזבת פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}